

Dvarai atgimsta kultūros židiniams

Židikų seniūnijoje atidarytas atnaujintas Dautarų dvaras

Šeštadienį vyko Dautarų dvaro restauruotos sodybos bei muzikos festivalio atidarymo šventė. Šio dvaro dabartiniai savininkai ir renginio organizatoriai Gražina ir Antanas Juknevičiai sulaukė daug garbių svečių, sveikintojų, atvykusių net iš Kauno, Vilniaus. Dalyvavo ir čia prabėgusių savo vaikystę prisiminė radijo diktorė Undinė Nasvytytė. Koncertavo Lietuvos nacionalinės premijos laureatas Čiurlionio kvartetas ir dainininkė Irena Milkevičiūtė. Koncertą pristatė etnomuzikologė, televizijos, radijo laidų ir renginių vedėja Zita Kelmickaitė.

Trumpa dvaro istorija

Pasak dabartinės Dautarų dvaro savininkės G. Juknevičienės, ši vieta visada turėjo istorinę reikšmę, kadangi yra šalia pasienio su Latvija. Čia praeityje buvo garsiosios žemaičių pelkės, kur žemaičiai įviliodavo ir paklaidindavo kryžiuočius. „Šita žemė atkovota iš pelkės, kadangi kiekvieną pavasarį ir rudenį šuliniuose vanduo sulig žemės paviršiumi, – pasakojo G. Juknevičienė. – Daug po žemėmis versmių, sunkiasi vanduo, žemė buvo atkovota, kad įsikurtų dvaras. Manau, kad pirmasis dvaras buvo medinis, lietuviškas, nes paprastai būdavo pavadintas nuo bajorų pavardės.“

1870 metais jį įsigijo ir atstatė vokiečiai fon Bokai. Vienas jų paveldėtojų, Rusijos laivyno karininkas ir diplomatas, čia gyveno su žmona baroniene Maria, kuri buvo Rusijos ministro pirmininko, garsaus Rusijos reformatoriaus Piotro Stolypino dukra. 1933 m. dvarą įsigijo bajoras

K. Nasvytis, architektų Vytauto ir Algimanto bei praeityje gerai žinomos radijo diktorės **Undinės**, tėvas. Nasvyčiai čia atvykdavo vasaroti. Po Antrojo pasaulinio karo, **Lietuva** okupavus **Sovietų sąjungai**, dvaras buvo nusavintas. Dvaro biblioteka, autentiški baldai ir kitas turtas dingo be žinios, o dvare buvo įkurta pradinė mokykla, vykdavo kaimo vakaronės, šokiai, buvo apgyvendintos neturtingos šeimos. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, dvaras buvo grąžintas Nasvyčiams. Sovietiniu laikotarpiu nė karto neremontuotas dvaras buvo prastos būklės ir **2002** m. Nasvyčiai jį pardavė. Dvaro ansamblis **2003** m. buvo įrašytas į Lietuvos Respublikos nekilnojamojų kultūros vertybių registro statinių sąrašą. Naujieji dvaro savininkai G. ir A. Juknevičiai **2005** m. pradėjo dvaro remontą, kuris užtruko aštuonerius metus.

Duoklė praeičiai

U. Nasvytytė gailėdamasi, kad kartu negalėjo atvykti jos broliai, sakė, jog ši diena jai didžiulė šventė, kadangi nesitikėjo, jog šis dvaras bus kada nors prikeltas iš griuvėsių: „Esu be galo dėkinga dabartiniams šeiminkams Gražinai ir Antanui, kurie iš nieko, iš griuvėsių, nepaprastai nukentėjusį pastatą atstatė per tokį trumpą laiką. Džiaugiuosi ir lenkiu galvą, pamačiusi tokią grožybę. Čia mes bėgiojome būdami vaikai, čia mes išmokome „rokuoties“ žemaitiškai. Čia labai gražus landšaftas, tada aplink augo daug eglių, kurios sodybą užstodavo nuo vėjo. Dabar neatsidžiaugiu naujai suformuotu upeliu, baltais tilteliais... Kokia čia gera aura, kad ir po tiek metų išliko anų laikų dvasia, žmonės čia turi būti laimingi.“ U. Nasvytytė, pasakiusi, kad jai greit sukaks devyniasdešimt, pasidžiaugė čia dabar sutikusi vaikystės laikų draugę Kesminienę, su kuria turėjo daug ką prisiminti.

Dvarą iš U. Nasvytytės buvo įsigijusi G. Juknevičienės dukra, dabartinė Seimo narė Aurelija Stancikienė. Dvaras buvo apgailėtinos būklės, perdangos supuvusios, stogas ir krosnys sukritusios... Tačiau atstumas ir laiko stoka neleido A. Stancikienei užsiimti sodybos atstatymu, todėl Juknevičiai sako pajutę nepatogumą prieš Nasvyčius, kadangi buvę geri draugai, perėmę iš dukros dvarą.

Pasak G. Juknevičienės, restauruodami dvaro pastatą po baltais dažais radę autentišką dekorą. „Kad po jais toks dekoras, niekas nežinojo, – sakė ji. – Tik restauravimo eigoje atsivėrė daug per stebuklą išlikusių dalykų. Suradome tai, ko patys nesitikėjome. Aš, kaip restauratorė, galiu pasakyti, kad visada taip būna. Visada surandi daug netikėtų ir tame yra visas įdomumas.“

Dvaro atsatymas truko aštuonerius metus, visus tuos metus Juknevičiai važinėjo iš Vilniaus, patyrė visko: ir žmonių geranoriškumo, ir niekdarių statybininkų... Juknevičiai pasistengė išlaikyti autentišką, tą galima pamatyti ir iš paliktų autentikos dekoru lopinėlių.

Kad taptų kultūros židiniu

„Esame atvažiavę iš visai kito krašto, esame aukštaičiai, tenka prisipažinti, kad čia man buvo kaip kita respublika, su kuria teko susipažinti, net ir pamilti ją, nes čia daug labai gerų žmonių, tas geranoriškumas labai labai jaučiamas, – sakė G. Juknevičienė. – Šito koncerto tikslas – pakelti žmonių kultūrinį lygį, juos pririšti prie savo gimtosios žemės, vietovės, kad pamiltų savo žemę, parodyti, jog ir iš griuvėsių galima atstatyti daug tokių dvarų ir sukurti kultūros židinius. Labai norėjosi į Dautarų kaimą vietiniams gyventojams atvežti aukščiausio lygio menininkus iš filharmonijos. Vasarą numatyti šeši koncertai, po du koncertus kiekvieną mėnesį, o rugsėjo mėnesį Mažeikių kultūros centras čia organizuos koncertą su Sauliumi Sondeckiu. Kviečiame visus atvykti, dalyvauti, kad taptumėte nuolatiniais mūsų organizuojamų koncertų klausytojais.“

G. ir A. Juknevičiai subūrė Dautarų bendruomenę, vykdo svirno, kur bus įkurtos menininkų dirbtuvės, restauraciją. Garsi restauratorė ir architektė dalinosi savo ateities svajonėmis, viena jų – prisodinti daug alyvų. Kol visa bus baigta ir suaugęs naujai pasodinti medžiai, pasak moters, tikriausiai sulauks tik anūkai. Nors moteris yra Vilniaus senamiesčio restauratorė, o vienas iš paskutinių jos restauruotų objektų – Raudondvario pilis bei šis dvaras – tikrai turėję būti paskutiniai, tačiau G. Juknevičienė pastebėjo, jog medinė Pikelių bažnyčia yra unikaliausias restauracijos nepaliestas objektas ir būtinai jį reiktų pabandyti išgelbėti.

Vedžiodama po Dautarų dvarą dabartinė jo savininkė papasakojo apie interjero sukūrimą, to laikmečio baldus, įsigytus užsienyje. Pasirinkta eklektika paremta istorizmo principu.

2013-06-17 Birutė Steponavičienė, „Būdas žemaičių“